

نقدی بر یادداشت سعید حجاریان

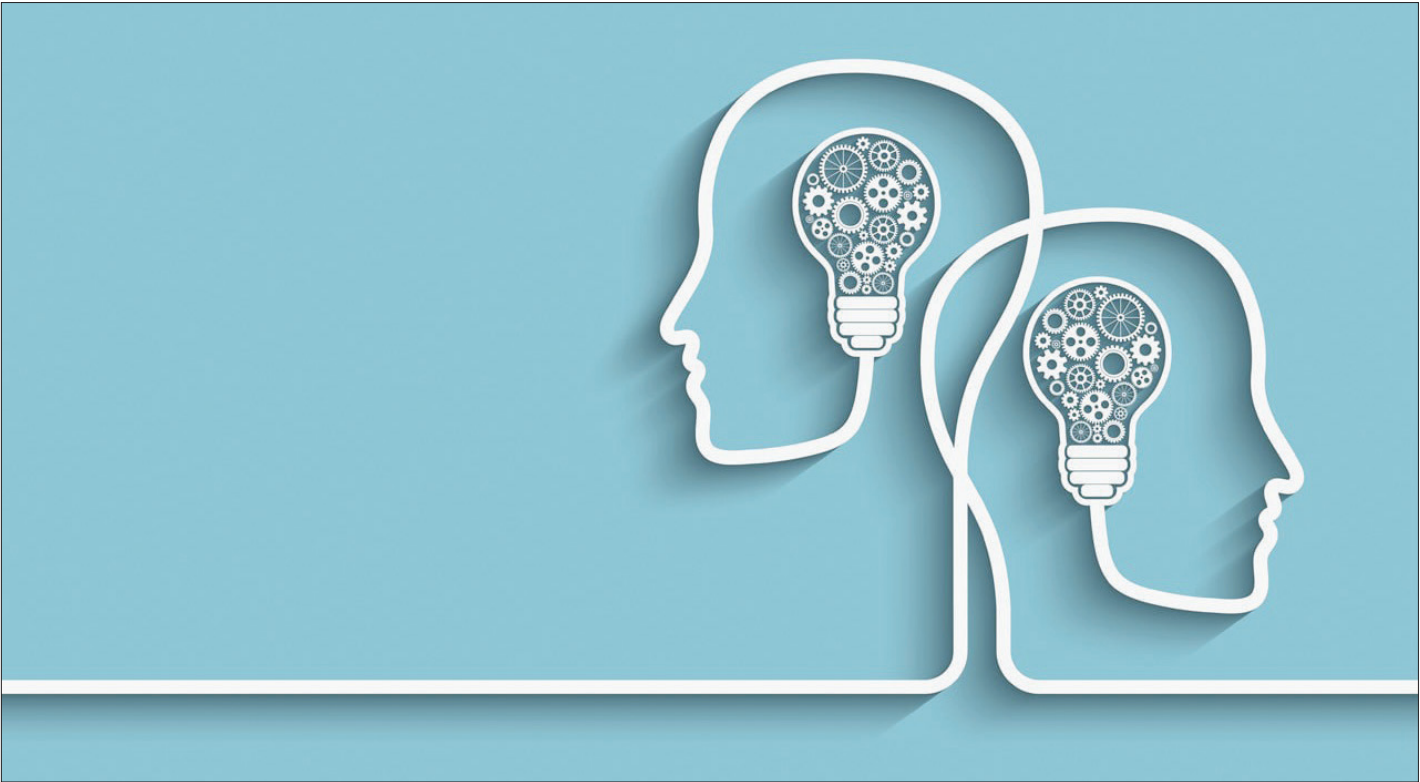
امتناع توسعه؛ واقعیت یا خیال؟

مطالعات حوزه توسعه داشته باشد به خوبی متوجه خواهد شد که توسعه در جهان کنونی و خصوصا در تجربیات عملی که تاکنون داشته و به گواه شواهد بسیار، یکی از نکات کلیدی که از آن غفلت کرده است، ساخت‌های غیراقتصادی زندگی بشر است. اینکه در تاریخ نظریات توسعه به مرور زمان مفاهیمی مثل توسعه انسانی، موضوعات زیست‌محیطی، گرایش‌های عدالتخواهانه و رویکردهای اجتماعی وارد ادبیات شده است، دقیقا برای پوشش نگاه تک‌ساحتی مستتر در توسعه بوده است. در سند SGDS به‌عنوان یکی از اسناد پایه در توسعه جهانی، جهت‌گیری‌های غیراقتصادی پررنگ به‌عنوان چشم‌انداز توسعه موردتوجه قرار گرفته و این امر دقیقا به جهت غفلتی بوده که تاکنون در تلقی‌های رایج از توسعه وجود داشته است. ادبیات رایج توسعه دقیقا از چالش تک‌ساحتی بودن رنج می‌برد و به این جهت اساسا نمی‌تواند مساله توسعه‌همه‌جانبه در ایران که دغدغه حجاریان در این یادداشت است را پشتیبانی کند. الگوهای توسعه که حجاریان نقد و ارزیابی آن توسط متفکران و سیاستمداران داخلی را به معنای اختلال در پروژه توسعه ایران می‌دانند، سال‌هاست که در دنیا از زاویه‌های مختلف موردنقد و ارزیابی بوده و اگر قرار باشد هر نقد و نظر و مفهوم‌پردازی جدیدی را به معنای مقابله با توسعه‌خواهی بدانیم، بسیاری از متفکران غربی را باید در زمره توسعه‌گریزان دسته‌بندی کنیم.

اینکه در ایران این جمع‌بندی حاصل شده که الگوهای رایج توسعه از لحاظ مبنایی و خصوصا از لحاظ عملکردی دارای نقص‌های جدی هستند و باید به سمت صورت‌بندی جدید از مساله پیشرفت در جامعه رفت، دقیقا به معنای بلوغ توسعه‌خواهی در ایران و نه آن‌طور که حجاریان می‌پندارد، اقول آن است. تاکید بر مفهوم‌سازی‌های جدید در حوزه توسعه و استفاده از واژه‌هایی چون پیشرفت یا تعالی هم در ادبیات توسعه مسبوق به سابقه است و هم اینکه تلاشی برای تکمیل یا اصلاح ادبیات موجود در حوزه توسعه است. پیشرفت و تعالی تلاش دارد تا مساله چندساحتی بودن زندگی بشر را به‌عنوان موضوع توسعه مورد توجه قرار دهد و از قبل چنین نگاهی به حیات، زندگی رضایت‌بخشی را فراهم سازد.

جمع‌بندی

بر خلاف نگاه حجاریان، دعوی اصلی در نقد توسعه و آموزه‌های آن نه انکار دستاوردهای مثبت این حوزه از دانش است و نه مفهوم‌پردازی‌های جدید مثل پیشرفت یا تعالی، دلیلی بر بی‌ربطی به توسعه در ایران است. بلکه همه این خود گواهی بر توسعه‌خواهی و دلایل واضحی است بر اینکه گفتمان توسعه همواره دغدغه‌محوری نظام سیاسی ایران بوده است. امتناع توسعه در ایران، بیش از آنکه یک واقعیت باشد، گره ذهنی است که میان توسعه‌خواهی و ارادتی مورد توجه حجاریان با مسیر توسعه واقعی ایران شکل گرفته است. بر خلاف نظر حجاریان، اراده معطوف به توسعه در ایران کماکان فعال بوده و تلاش دارد تا شکلی از توسعه که پوشش دهنده ساخت‌های گوناگون زندگی اجتماعی بشر است و در عین حال رویکرد وارداتی و کپی‌برداری ندارد را فراهم ساخته و مسیر بومی و اقتضایی ایران برای رسیدن به توسعه را طراحی کند.

توسعه، با انتقادات علمی و اجرایی بسیاری مواجه شده است. تبعات منفی اجرای سیاست‌هایی که روزی به‌عنوان شاهراه توسعه تبلیغ می‌شد در بسیاری از کشورهای درحال توسعه مویدناقص بودن رویکردهای متعارف توسعه در جهان است و انتقاد به این الگوها نه به معنای نفی توسعه بلکه به معنای ضرورت توجه به تدوین الگوهای بومی توسعه در ایران است. چگونه ممکن است که در کشوری ۶ برنامه توسعه تدوین شده باشد و همواره بودجه و نیروی انسانی فراوانی برای تدوین آن صرف شود اما به این نظام سیاسی وصله نجسب مقاومت در برابر توسعه را داد؟ توسعه نسخه جهان‌شمولی ندارد که بتوان آن را مبنای سیاستگذاری‌های کشورها قرار داد و این خود نظام‌های سیاسی هستند که برای رسیدن به توسعه، نسخه‌های بومی و متناسب با ظرفیت‌های خود را تنظیم می‌کنند. اگر مسیر توسعه هموار و به این راحتی که حجاریان می‌پندارد، قابل شناخت بود باید بسیاری از کشورهای کنونی در زمره کشورهای توسعه‌یافته می‌بودند درحالی‌که پیچیدگی‌های امر توسعه بسیار بالاتر از چیزی است که در یادداشت سرنوشت توسعه ما موردتوجه قرار گرفته است. اینکه حجاریان تمام واقعیت توسعه‌خواهی در ایران را کنار بگذارد و به این مهم که مدعیان مخالفت با توسعه دقیقا با چه امری از توسعه مصطلح مخالف هستند بی‌توجه باشد، بیش از یک خطای تحلیلی، رنگ و بوی مغالطه دارد.

توسعه تک‌ساحتی

اگر حجاریان به ادعای توسعه همه‌جانبه واقعا وفادار است و البته اندک مطالعه‌ای هم در

شده نهادهای بین‌المللی و ضرورت بومی‌سازی توسعه در کشورها دانست. سیاست‌های اجماع واشنگتنی به‌عنوان اصلی‌ترین رویکرد ترویج شده نهادهای بین‌المللی برای

توسعه و حتی بررسی‌های ساده تاریخی نشان می‌دهد که مسیر توسعه کشورهایی مثل آلمان، کره جنوبی، انگلستان و سایر کشورهای توسعه‌یافته کنونی به اتکالی محدودیت‌ها و مزیت‌های آنها تفاوت‌های چشمگیری با یکدیگر داشته است. براساس همین مهم است که در ادبیات کنونی توسعه، حرفی از الگوی توسعه به سخن نیامده و صرفا راهبردهای کلانی برای توسعه معرفی شده و هر کشور باید متکی بر آن راهبردها و با توجه به شرایط خود نسبت به تدوین مسیر توسعه اقتضایی اقدام کند.

الگوهای وارداتی توسعه

مقاومت جمهوری اسلامی در برابر مفهوم توسعه، مقاومت در برابر اصل توسعه نیست بلکه مقاومت در برابر الگوی وارداتی از توسعه است که به دلیل ندیدن اقتضات تاریخی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی ایران و منطبق نبودن بر شرایط داخلی و خارجی اساسا قابل بهره‌برداری نیست. اینکه هنوز از لفظ «توسعه» در تدوین سیاست‌های کلی برنامه‌های توسعه و تدوین محتوای برنامه‌های توسعه در ایران استفاده می‌شود، دقیقا موید این نکته است که جمهوری اسلامی با اصل توسعه و توسعه‌خواهی نه‌تنها تعارضی ندارد بلکه به اتکالی شواهد بسیار ازجمله سند چشم‌انداز ۲۰ ساله، همواره افق‌های توسعه‌ای بالایی را نیز تعقیب کرده است.

نقد به توسعه در ایران یا حداقل آن بخشی از انتقادات که توسط تربیون‌های رسمی حاکمیت بیان می‌شود را باید در امتداد انتقادات سایر کشورها به نسخه‌های تحمیل

تاسیس شرکت سهامی خاص مد آریامن کالا در تاریخ ۱۶/۰۳/۱۴۰۱ به شماره ثبت ۵۹۶۹۷۴۴ به شناسه ملی ۰۱۱۲۰۷۹۷۲۱ ثبت و امضا ذیل دفاتر تکمیل گردیده که خلاصه آن به شرح زیر جهت اطلاع عموم آگهی می‌گردد. موضوع فعالیت: ارائه کلیه فعالیت‌های تجاری و خدمات بازرگانی در زمینه خریدوفروش وتوزیع وپخش وصادرات و واردات دارو، شیرخشک، فرآورده‌های نوترکیب، واکسن، فرآورده‌های بیولوژیک، داروهای گیاهی، داروهای فوریتی و تکنسنگهای، مواد و فرآورده‌های آرایشی و بهداشتی خوراکی آشامیدنی، انواع مکمل ها و موادغذایی، انواع خوراکی ها، ملزومات و تجهیزات پزشکی و درمانی بیمارستانی و دندانپزشکی و آزمایشگاهی و توانبخشی، تجهیزات ماشین آلات و ملزومات موردنیاز بازاریابی غیرهرمی، غیرشبکه‌ای و غیرالکترونیکی از طریق منابع داخلی و خارجی پس از اخذ مجوزهای لازم از وزارت بهداشت و ارائه خدمات و پشتیبانی فنی دانشگاه‌ها، بیمارستان ها، مراکز درمانی، آزمایشگاهی و توانبخشی در زمینه‌های تطبیق با استانداردها، کالبراسیون، کنترل فنی، مشاوره مهندسی پزشکی و دارویی، تاسیس و بهره‌برداری از کارخانجات و آزمایشگاه‌های موردنیاز برای مطالعه و توسعه، تولید و کنترل انواع مواد و فرآورده‌ها، ملزومات و تجهیزات، اخذ وام و تسهیلات بانکی از کلیه بانک‌های خصوصی و دولتی، پخش وتوزیع هرگونه کالا، انجام هرگونه خدمات، مبادرت به انجام حمل‌ونقل درون شهری، انجام هرگونه امور بازرگانی مجاز مربوط به موضوع شرکت، پخش، تامین، توزیع، خریدوفروش، واردات و صادرات و کلیه فعالیت‌های مجاز بازرگانی داخلی و خارجی، بازاریابی و بازاریاسازی (غیرشبکه‌ای) در زمینه هر نوع کالا ااعم از غذایی، بهداشتی، دارویی و تجهیزات پزشکی، بازاریابی و بازاریاسازی مجاز غیرهرمی وغیرشبکه‌ای، پخش کلیه کالاهای ساخته‌شده، واردات مکمل‌های دارویی، بهداشتی و تجهیزات پزشکی و مواد اولیه، واردات و صادرات، اخذ نمایندگی، خریدوفروش، بسته‌بندی، انتقال تکنولوژی، انبارداری، ایجاد دفاتر مستقل، اعطا و قبول نمایندگی داخلی و خارجی به‌منظور توسعه بازارهای داخلی و صادراتی، تهیه و تولید، بسته‌بندی، واردات و صادرات کلیه محصولات و مواد اولیه دارویی، مکمل غذایی، تجهیزات پزشکی، بهداشتی و آرایشی و گیاهان دارویی پس از اخذ مجوزهای لازم، اخذ اعتبار از بانک‌ها و

موسسات مالی و اعتباری دولتی و خصوصی داخلی و خارجی، مشارکت و سرمایه‌گذاری با اشخاص حقیقی و حقوقی و خریدوفروش، صادرات و واردات کلیه کالاهای مجاز و نیز شرکت در کلیه مزایده‌ها و مناقصات مربوطه و هرگونه فعالیت مجاز مرتبط با موضوع شرکت درصورت لزوم پس از اخذ مجوزهای لازم از مراجع ذی‌ربط. مدت فعالیت: از تاریخ ثبت به مدت نامحدود. مرکز اصلی: استان تهران، شهرستان تهران، بخش مرکزی، شهر تهران، محله باغ خزانة، خیابان شهیدان حسنی، کوچه شهید عبدالرضا خرمی، پلاک ۵، طبقه دوم کدپستی ۱۳۵۹۷۸۹۵۱۶ سرمایه شخصیت حقوقی عبارت است از مبلغ ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال نقدی منقسم به ۱۰۰۰ سهم ۱۰۰۰ ریالی تعداد ۱۰۰۰ سهم آن با نام عادی مبلغ ۳۵۰۰۰ ریال توسط موسسین طی گواهی بانکی شماره ۱۱۹ مورخ ۱۶/۰۳/۱۴۰۱ در بانک پاسارگاد شعبه کاوه با کد ۲۹۸ پرداخت گردیده است و الباقی در تعهد صاحبان سهام می‌باشد. اعضای هیات‌مدیره آقای علی کاتبی‌چهرمی به شماره ملی ۰۸۲۰۱۵۳۰۲۴۶ به سمت رئیس هیات‌مدیره به مدت ۲ سال، خانم سمانه رجبی به شماره ملی ۰۴۹۸۸۱۵۲۰۰ به سمت مدیرعامل به مدت ۲ سال و به سمت عضو اصلی هیات‌مدیره به مدت ۲ سال آقای حسین رحیمی به شماره ملی ۰۵۸۵۹۹۰۵۲۴۰۰ به سمت نایب‌رئیس هیات‌مدیره به مدت ۲ سال، دارندگان حق امضا: کلیه اوراق و اسناد بهادار و تعهدآور شرکت ازقبیل چک، سفته، پروات، قرارداده‌ا، عقود اسلامی و همچنین کلیه نامه‌های عادی و اداری با امضای سمانه رجبی یا علی کاتبی‌چهرمی همراه با مهر شرکت معتبر می‌باشد. اختیارات مدیرعامل: طبق اساسنامه بازرسان آقای بهنام قاسمی صومعه به شماره ملی ۰۴۴۲۳۶۴۲۱۶۲۰۰ به سمت بازرس علی‌الدبل به مدت ۱ سال، خانم عاطفه پردانی‌زازانی به شماره ملی ۰۰۱۲۲۲۰۱۱۰۰ به سمت بازرس اصلی به مدت ۱ سال روزنامه کثیرالانتشار فرهیختگان جهت درج آگهی‌های شرکت تعیین گردید. ثبت‌موضوع فعالیت مذکور به‌منزله اخذ و صدور پروانه فعالیت نمی‌باشد.

سازمان ثبت اسناد و املاک کشور اداره ثبت شرکت‌ها و موسسات غیرتجاری تهران (۱۳۳۲۱۹۲) شناسه: ۱۳۳۲۱۹۲

صدای نخبگان، نگاه جوانان
FARHIKHTEGAN
روزنامه فرهیختگان
WWW.FDN.IR
farhikhteganonline

سازمان آگهی‌های روزنامه
فرهنگستان
Advertisement's Organization
تلفن: ۰۲۱) ۶۶۳۴۸۰۱۸-۶۶۳۴۸۰۴۶
فکس: ۰۲۱) ۶۶۳۴۸۰۱۷
ایمیل: a66348018@gmail.com

یک زمستان با کولبرها
نوشته صادق امامی خبرنگار روزنامه فرهیختگان روایتی دست‌اول و تکان‌دهنده از همراهی با کولبرها در نقطه صفر مرزی برای تهیه این کتاب با شماره ۶۱۹۴۲ (انتشارات سوره مهر) تماس بگیرید

رادیو مضمون با قصه‌هایی کمتر شنیده‌شده از فلسطین و اسرائیل
کاری از گروه پاکدست‌های همیشه در میان و روزنامه فرهیختگان
مضمون
@radiomazmoon